

Ajassamme niin yleistä, mutta haastavaa pari- ja perhemuotoa, uusparia ja uusperhettä tarkastellaan alansa asiantuntijoiden Vuokko Malisen ja Pekka Larkelan teoksessa. Näkökulma on uusparin ja uusperheen rakenteiden, sisältöjen ja suhdekuvioiden ytimiin porautuvaa. Teoksessa on vahvasti mukana uusperheissä elävien elämän arjesta saatua kokemusta ja tutkimustietoa. Väestöliitossa jo 2007 – 2010 ensisuhteisiin kehitettyä parisuhteen ”kehrä”-mallin kehittämistä ”Uusperheen parisuhteen kehrä-malliksi” ovat jatkaneet psykoterapeutit, pariopsykoterapiakouluttajat Vuokko Malinen ja Sinikka Kumpula sekä psykoterapeutti, uusperheiden asiantuntijana ja kouluttajana vuosikymmeniä toiminut Pekka Larkela. Läpi teoksen esitetyt elävät tapauskuvaukset pitävät yllä kosketuksen elämän arjen kokemuksiin ja kysymyksiin.

Teoksen aloitus: ”Hyvä uusperheellinen, saatat olla hämmentynyt ja ihmeissäsi, jos elämä uudessa parisuhteessa ja uutena perhemuotona ei olekaan ihan sellaista kuin odotit.” on alku sille, mitä kirjoittajat jatkossa psykoterapeuttisesti ja elämänläheisesti selventävät. Uusparin ja uusperheen elämän arjessa koettavia ilmiöitä pyritään kuvaamaan, liittämään yhteyksiin ja ymmärtämään. Ilmiöitä tutkitaan perhekokonaisuudessa, parisuhteessa ja eri jäsenten näkökulmista sekä avataan niitä merkityksiä, joita kukin omassa roolissaan kokee. Teoksessa on ehdotuksia ja opastusta keinoista, joilla uusparin ja uusperheen toimivuutta voidaan edistää. Kerrotaan niistä tavallisista kipupisteistä, kärsimyksestä ja prosesseista, joita yksilöinä ja parina kohdataan. Rohkeasti kirjoittajat pohtivat avioeron jälkeen mahdollistuvaa uutta alkua ja erityisesti kysymystä lapsen edusta. Esille tuodun problematisoinnin lisäksi, lukijana huomaan kysyväni, mikä on lapsen etu silloin, kun lapsi on kehityksellisesti vaiheessa, missä hän tarvitsee kiintymyssuhteiden jatkuvuuden ja ennakoitavuuden, säilyttääkseen oman itsekokemuksensa jatkuvuuden? Miten eroja lapsen kokemana voidaan helpottaa niin, että vaikka lapsi menettää vanhemmat parina, hänen ei tarvitse menettää kokemusta omasta itsestä? Tai voiko äidin ja isän löytäminen eroprosessissa tarkoittaa sitä, että puoliset eivät vielä ole olleet kykeneviä kolmen suhteisiin ja eron uskotaan mahdollistavan korjaavan kokemuksen kahdenkeskiseen suhteeseen? Jos kyse on vanhemman omasta, korjaavaa kokemusta hakevasta oman itsen puolesta, valitettavasti se ei välttämättä vastaa siihen, mitä lapsi tarvitse tai se ei ole lapsen etu. Ja voiko uusperhe mahdollistaa lapselle korjaavan vanhemmuuskokemuksen? Tähän kirjoittajat vastaavatkin myönteisesti. Uusperheessä äitipuolen ja isäpuolen roolit hakevat muotoutumistaan monimutkaisten kuvioiden kautta. Tähän kirjassa on löydetty ratkaisuksi uusparisuhteessa toteutettavia välttämättömiä ratkaistavia asioita, jotka helpottavat uusien roolien löytämistä.

Toimivan uusperheen parisuhteen kysymyksiä uusparit ovat pohtineet omien kokemustensa pohjalta. Samaa avataan uusparisuhteen kehrä-mallissa, jossa kehrän osa-alueet ovat: suhde ex-elämään, elämänarvot; vanhemmuuden hoitaminen yhdessä; uusperheen tulevaisuus; rakastunut pari uusperheessä ja sen tila; uusperheen- ja parin kehitysvaiheet; uusparin muotoutuminen; ulkopuolisuuden tunne. Parisuhteen peruskallio on kehrän keskiössä, jossa on rakkaus ja sitä suojaavat keskiön turvarakenteet: sitoutuminen, toivo, luottamus, tahto ja usko/”parisuhdeusko”. Mielenkiintoinen kysymys on, miten säilyttää ”parisuhdeusko”, jos puolisolilla on kokemus omien vanhempien menettämisestä parina, vanhempien avioerossa?

”Me kaksi” uusperheessä, tarkoittaa erillisyydestä yhteyteen mahdollistuvan suhteen rakentumista, jossa vaikuttavat molempien puolisoitten kokemukset aikaisemmasta elämästä, suvuista, elämänarvoista, kiintymyssuhdekokemuksista, unelmista, läheisyydenkokemuksista, seksuaalisesta halusta, hellyydestä ja intiimiydestä. Näistä kaikista alueista kirjoittajat ovat avanneet teemoihin liittyviä ytimiä.

Uusparien keskeiseksi kysymykseksi tulevat erityisesti kolmiosuhteista selviytyminen. Jos ne ovat olleet vaikeutuneina edellisissä liitoissa ja peräti kasvuhistorian kokemuksissa, on mitä ilmeisintä, että kolmiosuhteiden dynamiikka tulee erityisen haasteelliseksi uusparien ja uusperheiden suhteissa. Uusparit elävät kolmioissa ja joutuvat kohtaamaan ulkopuolisuudentunnetta sekä sen sietämistä niin omassa itsessä kuin puoliossa, kuten lapsissakin. Tässä tulevat merkittäviksi lasten roolien muotoutuminen uusparin kuviossa. Uusparin kehitysvaiheet nivoutuvat uusperheen kehitysvaiheisiin, joiden tuntemista ja tiedostamista kirjoittajat pitävät tärkeinä niin uuspareille kuin heidän kanssaan terapiatyötä tekeville. Vanhemmuuden hoitaminen uusperheessä ja siinä perhepalaverien välttämättömyys tulee kirjoittajien hyvin perustelemaksi. Uusperheellä on hyvä olla joku ”yhteinen juttu”, jolla luotsataan uusperheen tulevaisuutta rakentavalla tavalla. Teoksessa ei jää epäselväksi se, että: ”Uuspari on uusperheen ytimessä, josta seuraa, että lapset löytävät paikkansa uusperheessä, jolloin he eivät jää hoitamaan isää tai äitiä. Parisuhde vaatii hoitoa tullakseen me-henkiseksi, meidän parisuhteeksi. Samoin uusperheen perheytyminen ”meidän perheeksi” on prosessi.” Teoksen loppuosassa kirjoittajat pohtivat uusparia ja vanhempisuuhdetta, sosiaalisen vanhemmuuden takana olevia ihmiskäsityksiä, lapsen elämää ja paikkaa uusperheessä, äidistä eriytymistä, suhteiden korjaavuutta, roolien epäselvyyttä ja parisuhteen dynamiikkaa. Sen kirjoittajien asiantuntevan, eheän ja syvällisen kokemuksen valossa, minkä vaikutelman teoksen luettuani sain, siinä kirjoittajien omat pohdinnat ja dialogi uusparisuhtekokemuksia omaavien kanssa, ovat merkittäviä. Tulee tarve alleviivata sitä, että uuspari ja uusperhe ovat mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä ihmisenä, naisena, miehenä, äitinä, isänä ja heidän lapsenaan, isovanhempana jne. Uuspari ja uusperhe rakentuvat koettujen menetysten ytimistä, menetysten ja surun rinnalla kulkevan toivon sekä luottamuksen perustalle. Prosessi pakottaa ihmisen kohtaamaan elämän, oman itsen ja toisen Toisena kaikkine rajallisuuksineen.

Kuten teoksen otsikko: ”Parisuhde – uusperheen ydin” kertoo, parisuhde on todella uusperheen ydin, joka vaikuttaa siihen, miten kunkin perheenjäsenen paikka ja rooli sekä suhteet muotoutuvat jatkossa. Se ei tarkoita sitä, että matka todelliseen parisuhteeseen ei olisi monimutkainen ja ristiriitoja sisältävä. Kuitenkin parisuhde, jossa toteutuu tunnesuhteen jatkuvuus, läheisyyden ja etäisyyden vaihtelu, me-parina, tila molemmille, vastavuoroisuus sekä itsen ja toisen erillisyydet ovat niitä tekijöitä, jotka mahdollistavat tarpeenmukaisia rakenteita. Kuitenkin kaikkein merkittävimpanä on rakkaus, joka kannattelee suhteen/suhteiden jatkuvuutta. Rakkaus, joka mahdollistaa sisäisestä käsin muodostuvia, ymmärtävään yhteyteen perustuvia päätöksiä, sopimuksia ja rakenteita, niin parin keskinäiseen suhteeseen, vanhemmuuteen kuin ympäristöönkin liittyen. Tekisi mieleni sanoa, kirjan loistavan kansikuvan innoittamana: siitä eksistentiaalisesta toivosta luottamukseen ”ikuiseen rakkauteen”, josta jää omaan itseen ”rakastava jälki”, vaikka menetys, luopumiset ja kuolema erottavatkin.

Teosta voin suositella uuspareille, ensipareille, eroaville, eronneille, eri alueiden asiantuntijuutta edustaville psykoterapeuteille, ammattiauttajille, oikeusviranomaisille ja sosiaalityöntekijöille. Mielestäni teoksessa on avattu sellaista ymmärrystä uusparin ja uusperheen dynamiikkaan, jota en ole aikaisemmin lukenut näin koostettuna mistään ulkomaisesta julkaisusta. Teoksella olisi annettavaa myös kansainvälisessä kontekstissa pari- ja perhepsykoterapian alueella.

Teoksen lopussa on hyviä kysymyksiä, joiden avulla voidaan virittää tarpeenmukaisia keskusteluja parien itsensäkin toteuttamana.

Pirjo Tuhkasaari
Psykoterapeutti VET, perhe- ja yksilöpsykoterapiassa

Perhe- ja paripsykoterapiakouluttaja
Koulutuspsykoterapeutti (Therapeia)